

KODS

V L L

Aizpilda
vērtētājs.
Vērtētāja
kods:

1. DAĻA

1. uzdevums (8 punkti).

Veido iederīgu vārdformu no piedāvātajiem vārdiem!

Latviešu valodas aģentūra ir izdevusi (0) <u>valodnieku</u> Māra Baltiņa un Inas Druvietes grāmatu „Ceļavējš cilvēku ciltij: valoda sabiedrībā”.	0) valodnieki
Vairumam cilvēku valoda nebūt nav tikai artikulētu zīmju sistēma, cilvēku sazināšanās un domāšanas līdzeklis, cilvēka kā (1) _____ būtnes pazīme un attīstības priekšnosacījums.	1) sabiedrīks
Grāmatas astoņās nodaļās ir daudz (2) _____ par valodas izcelšanos un cilvēka evolūciju, valodas funkcijām un lietojumu, kā arī citiem jautājumiem.	2) informācija
Autori snieguši bagātīgu piemēru klāstu, kas ikvienam lasītājam palīdzēs izprast teorētiskās atziņas un saskatīt valodas attīstības likumsakarības, piemēram, vai ir iespējamās vairākas pirmās valodas, kurš ir valodas apguves (3) _____ periods, kurā vecumā vislabāk mācīties otro un trešo valodu, vai (4) _____ valodas normas, lai pilnvērtīgi sazinātos; ar ko rakstība atšķiras no zīmējuma vai atsevišķas simboliskas zīmes, kas ir kvenjas un sindarīnu (5) _____, kādos apstākļos iestājas valodas nāve, vai ir iespējama valodas atdzimšana.	3) kritisks 4) zināt 5) valoda
Autori populārzinātniski aprakstījuši faktoros un apstākļus, kas ietekmē to, kā mēs runājam, un to, kā (6) _____ valodas.	6) attīstīties
Grāmata paredzēta skolēniem, valodniecības programmu studentiem, skolotājiem un augstskolu docētājiem. Ja arī jūs (7) _____ par valodu, noteikti (8) _____ šo grāmatu, lai paplašinātu savas zināšanas!	7) interesēties 8) iegādāties

1.

2.

3.

4.

5.

6.

7.

8.

2. uzdevums (16 punkti).

Izlasi teikumus par Līvu, Jēkaba, Brīvības, Baltijas, Daugavas, Gaismas un Māras ceļu! Liec trūkstošās pieturzīmes!

1. Latvijas simtgades tūrisma kartē īstenota ideja par septiņiem valstiskuma ceļiem, kuri caurauž mūsu zemi ikvienam atklājot būtiskus faktus par valsts tapšanu, tāpēc šo ceļu nosaukumi ir simboliski un skanīgi: Līvu, Jēkaba, Brīvības, Baltijas, Daugavas, Gaismas un Māras ceļš.

2. Līvu ceļš aicina doties uz jūras piekrasti, kur jau X gs dzīvoja līvi jeb lībieši – spēcīgi un drosmīgi jūrā gājēji.

1.

2.

3. Mūsdienās Līvu krastā vēl var sastapt lībiešu pēctečus kuri prot savu valodu un te atrodas Latvijas senākās bākas, kuras joprojām kā zvaigznes rāda ceļu kuģiem jūrā.

3.

4. Jēkaba ceļam dots vārds, lai atgādinātu par 17. gadsimtu, kad lielā daļā Latvijas Kurzemē un Zemgalē saimniekoja leģendārais hercogs Jēkabs.

4.

5. Viņš radīja lielu floti, attīstīja aktīvu tirdzniecību ar Rietumiem, nodibināja kolonijas Tobago un Gambijā arī saražoto preču klāsts bija bagāts un kvalitatīvs – pat britu jūrnieki izmantoja Kurzemē tapušās kaņepāju tauvas.

5.

6. Dodoties ceļā, kurš ved no Zemgales pilsētas Jelgavas uz Kurzemes mazpilsētu Kuldīgu, atceramies, ka hercogam Jēkabam savulaik izdevās pierādīt ar gudru saimniekošanu var tikt pie turības.

6.

7. Daugavas ceļš (saukts arī par Likteņupes un Sirdsdaugavas ceļu) savieno Rīgu ar gleznaino Latgales mazpilsētu Krāslavu, bet senāk 5. gadsimtā šo ceļu kā ūdens artēriju, kas plūst cauri mūsu zemei un vēsturei, esot izmantojuši vikingi.

7.

8. Lai nestu pagāniem kristīgo ticību, 12. gadsimtā senajā Latvijas teritorijā pa Daugavu ieradās vācu bīskaps Meinards ar misionāriem, bet mūsdienās Daugavas krastā top Likteņdārzs – unikāla vieta kur sastopas latviešu tautas pagātne, tagadne un nākotne un kur glabājas mūsu vērtības un kur atdzīvojas sirdsapziņa.

8.

9. Baltijas ceļš bija unikāla akcija pasaules mērogā, kad triju valstu iedzīvotāji 1989. gada 23. augusta vakarā sadevās rokās dzīvā ķēdē, lai savienotu trīs Baltijas valstu galvaspilsētas Viļņu, Rīgu un Tallinu.

9.

10. Apmēram 600 km garais Baltijas ceļš Latvijā vijās no Bauskas uz Rīgu, pēc tam uz Siguldu un Cēsīm, Valmieru un Rūjienu; vēsturiski lūk šāds ceļš jau ticis izmantots 14. gadsimtā vai pat agrāk.

10.

11. Gaismas ceļš ved uz Alūksni, kur 17. gadsimtā mācītājs Ernsts Gliks 1652–1705 pabeidza Bībeles tulkojumu latviešu valodā, kā arī nodibināja pirmo skolu, kas bija domāta latviešu bērniem Vidzemē.

11.

12. Ernsta Glika stādītie ozoli joprojām zaļo simboliski apliecinot un pārliecinoši demonstrējot ka mūsu zemē pa senajiem tirdzniecības ceļiem tika izplatītas ne tikai preces, bet arī zināšanas un kultūra.

12.

13. Īpaša vieta Gaismas ceļā ir Piebalgai, kur veidojusies nozīmīga latviešu kultūrtelpa, kas mums devusi gan daudzus latviešu rakstniekus gan tautas atmodas un sabiedriskos darbiniekus.

13.

14. Māras ceļš lokās pa gleznaino, upēm un ezeriem bagāto Māras zemi jeb *Terra Mariana*, dodot iespēju apmeklēt Rēzekni proti Latgales sirdi un citas zilo ezeru zemes pilsētas.

14.

15. Brīvības ceļš – Rīga-Jelgava-Dobele-Saldus-Skrunda-Durbe-Grobiņa-Liepāja – aicina atgriezties laikā kas saistīts ar Latvijas valsts dibināšanu 1918. gadā un Brīvības cīņām lai jauno valsti nosargātu.

15.

16. „Savas zemes patriot apmeklē lauku tūrisma asociācijas „Lauku ceļotājs” tīmekļa vietni, lejupielādē visu septiņu ceļu maršrutus un apskatāmo objektu aprakstus latviešu, angļu, vācu vai krievu valodā, iepazīsti un atrodi savu Latvijas skaistāko ceļu!” rosina idejas autori.

16.

(Pēc <http://www.latvia.travel/lv/zinas/7-celi-lai-dzilak-iepazitu-latviju>)

2. DAĻA

Izlasi interviju ar Matīsu Kažu un veic 1.–7. uzdevumu!

Matīss Kaža ir 21 gadu vecs jauniešs, kurš apgūst kino režiju Ņujorkas Universitātes Tiša Mākslas skolā. Viņš dzimis 1995. gadā Zviedrijā, Stokholmā, bet audzis un mācījies Rīgā. Jaunais režisors stāsta, ka nāk no kino vides – viņa mamma ir režisore Una Celma, bet vectēvs bija režisors Rīgas Kinostudijā, savukārt Matīsa tēvs ir žurnālists Juris Kaža. 2017. gadā pirmizrādi piedzīvoja pirmā, bet, cerams, ne pēdējā Matīsa Kažas, latviešu režisora, pilnmetrāžas dokumentālā filma „Vienu biļeti, lūdzu!”.

1. Pastāsti, kā tu atradi savas filmas „Vienu biļeti, lūdzu!” galveno varoni!

Galveno varoni es atradu Ņujorkas teātrī. Pirmā izrāde, uz kuru aizgāju Ņujorkā, bija „Tēvocis Vaņa”. Piecas minūtes pirms izrādes sākuma zālē ienāca Nikija ar diviem maisiem un apsēdās man tieši blakus. Pēc izrādes pirmā cēliena viņa sāka uzdot dažādus jautājumus – kāpēc esmu ieradies, ko gribu ieraudzīt, kāpēc vispār eju uz teātri. Sarunas noslēgumā viņa piedāvāja aiziet uz vēl kādu izrādi kopā. Nikija saprata, ka es interesējos par teātri. Mēs sadraudzējāmies, ja tā var teikt. Tajā sezonā kopā noskatījāmies kādas 50 izrādes. Šajā laikā sapratu, ka viņai ir visādi triki, kā dabūt brīvbiļetes. Nikija uzskata, ka viņai pienāktos skatīties teātri par velti, ņemot vērā, ka fano par teātri. Tomēr viņa bija diezgan noslēgta – par sevi negribēja runāt, bet man uzdeva dažādus jautājumus. Runājām par filozofiskām vai teātra tēmām. Bet **es** kaut kā **viņu atkodu**, un pamazām Nikija atklāja savu dzīvesstāstu un teātra kaislību. Sapratu, ka tas ir dokumentāls stāsts, kurš jāfilmē, jo šī sievietē ir ļoti kinematogrāfiska.

2. Kāpēc tu izvēlējies veidot tieši dokumentālo filmu?

Mani, protams, vairāk interesē spēlfilmu veidošana, bet dokumentālais kino ir citāds. Arī ļoti interesants. To veidojot, var iepazīt **īstus cilvēkus** un sekot viņiem reālās situācijās, kaut gan, tiklīdz parādās kamera, nekas vairs nav gluži kā dzīvē. Nikija ir tik kinematogrāfiska varone, ka grēks viņas stāstu pasaulei nepastāstīt.

3. Vai, tavuprāt, dokumentālā filma vienmēr ir dokumentāla?

Nē, nav. Arī šī filma nav tikai dokumentāla, un es to neslēpju. Droši vien daži režisori to slēptu. Protams, daudz kas tika izdomāts iepriekš, protams, ka tur ir ainas, kurās kaut kas iestudēts.

4. Vai, tavuprāt, kino tendences mainīsies?

Pēdējo gadu laikā esam iepazīstināti ar virtuālo realitāti. Tas ir tāds pats lēciens kā tad, kad parādījās skaņu kino – pilnīgi cits uztveres veids, pilnīgi cita valoda. Montāža vairs nestrādā kā tradicionālajā filmā. Kā mēs šo metodi apgūsim un kā izmantosim, ir atkarīgs no mums pašiem – vai tā tiks izmantota tikai videospēļu radīšanai vai tomēr arī kino.

5. Par ko uztraucas cilvēki, kas saistīti ar kino?

Daudzi uztraucas par to, ka kino pamazām pārņems roboti un mākslīgais intelekts sāks montēt filmas un spēš analizēt to, kā ir veidotas, piemēram, 50 labākās filmas, un tad reproducēt šo montēšanas algoritmu topošajās filmās. Būs izdevīgāk filmu ielikt pašmontējošā programmā, nevis algot montāžas režisoru. Ir filmas, kas uzņemtas pēc mākslīgā intelekta rakstītiem scenārijiem – tas ir izanalizējis tūkstošiem scenāriju un uzrakstījis ko jaunu. Tas ir diezgan satraucoši, jaunā tehnoloģija ir reizē gan drauds, gan iespēja. Protams, virtuālā realitāte ir fascinējoša, un ir interesanti vērot, kā šis jaunais formāts mainīs industriju un varbūt radīs arī ko jaunu.

6. Kas, tavuprāt, ietekmē filmu scenāriju saturu?

Manuprāt, ir trīs faktori. Pirmajā vietā ir pieprasījums – mūsdienu skatītāju ļoti interesē filmas par supervaroniem. Otrajā – pasaules politiskie notikumi. Piemēram, pēc notikumiem Fērgusonā strauji uzplaukst Amerikas afroamerikāņu neatkarīgais kino. Kā zināms, *Oskaru* par labāko filmu 2017. gadā ieguva „Mēnessgaismā” („Moonlight”). Dokumentālajā kino tiek aktualizētas tēmas, kas ir politiski un sociāli nozīmīgas un atklāj nesenu vēsturiskus notikumus. Spēles kino, protams, mazākā mērā. Trešais, kas diktē saturu, ir eksistējoša materiāla popularitāte. Ja kāda grāmata ir ļoti populāra, tad ir garantija, ka tā tiks pārvērsta kino, pat ja nav īsti ekranizējama. Tātad jau esošie materiāli – ļoti populāri komiksi, multfilmās, lugas – noteikti nonāks uz ekrāna, jo popkultūrā viss slavenais tiek pārvērsts kinofilmā.

7. Vai ir kaut kas tāds, kā tev pietrūkst mūsdienu kino?

Pietrūkst oriģinalitātes. Ņemot vērā tos apstākļus, kurus es tikko izskaidroju, mūsdienu kino ir ļoti lielā mērā balstīts uz jau eksistējošiem materiāliem. Piemēram, septītā filma par Dzelzs vīru vai Betmenu, trešā filma par grāmatu „Bada spēles” un tā tālāk. Tas viss aiziet tādā jau esošā materiāla reproducēšanā. Ļoti pietrūkst spēcīga, oriģināla kino darba – it īpaši komerckino. Vai vari nosaukt pagājušā gadā iznākušū oriģinālfilmu, kuras sižets nav ņemts no komiksa grāmatas, mūzikla vai kā cita? Es varu nosaukt vienu – „La La Land: Kalifornijas sapņi”, kaut gan arī tai pamatā viena īsfilma. Vairāk neko oriģinālu uzreiz nevaru nosaukt.

8. Kurp tālāk dosies stāstu meklējumos?

Visur, kur var filmēt! Kino ir māksla, kurā nepastāv ģeogrāfiskās robežas. Par Latviju būtu racionāli domāt tāpēc, ka esmu šeit audzis. Kultūrkonteksts man ir ļoti saprotams, te var atrast stāstus, kas man varētu būt ļoti personīgi. Mani īpaši interesē westerns, detektīvs, zinātniskā fantastika, un šie žanri ir universāli jebkur. Ar beduīniem tuksnesī var taisīt detektīvu. Kino nav valodas barjeras, jo pastāv subtitri, turklāt ar stāstiem un cilvēkiem ir viegli asociēties. Cilvēka psiholoģija ir interesanta ar to, ka mēs varam izjust empātiju pret varoņiem neatkarīgi no viņu rases, etniskās piederības vai dzimuma. Tas gan notiek tikai tad, ja stāsts ir veiksmīgi parādīts un režisors nav, kā Nikija teiktu, filmā projicējis savu ego*.

*Ego – indivīda priekšstats par sevi, arī viņa personīgjie vērtību kritēriji.

(Pēc interneta materiāliem)

1. uzdevums (6 punkti). Formulē galveno domu Maīsa Kažas 2., 5. un 7. atbildē!

	Galvenā doma
2. atbilde	
5. atbilde	
7. atbilde	

S. _____

P. _____

S. _____

P. _____

S. _____

P. _____

Kopā par
1. uzd.:

2. uzdevums (3 punkti). Izskaidro tekstā lietoto vārdu savienojumu nozīmi!

Es (viņu) atkodu – _____

Īsti cilvēki – _____

2.1. _____

2.2. _____

P. _____

Kopā par
2. uzd.:

3. uzdevums (3 punkti). Izskaidro saliktā pakārtotā teikumā, ko, tavuprāt, domāja Nikija, sakot, ka „režisors filmā nav projicējis savu ego”!

3.1. _____

3.2. _____

P. _____

Kopā par
3. uzd.:

4. uzdevums (3 punkti). Aizpildi tabulā tukšās vietas, izmantojot piedāvāto teikumu!

2017. gadā pirmizrādi piedzīvoja pirmā, bet, cerams, ne pēdējā Matīsa Kažas, latviešu režisora, pilnmetrāžas dokumentālā filma „Vienu biļeti, lūdzu!”.

	Valodas līdzekļi	Piemēri
Morfoloģiskie	darbības vārds divdabja formā	<i>cerams</i>
		<i>lūdzu</i>
	īpašības vārds	
Sintaktiskie		<i>..., latviešu režisora,...</i>

4.1. _____

4.2. _____

4.3. _____

Kopā par
4. uzd.:
_____**5. uzdevums (3 punkti). Izraksti divus iespraudumus no Matīsa Kažas 6. atbildes un pamato, kāpēc tie konkrētajā situācijā izmantoti!**

Piemērs

Pamatojums

1) _____

2) _____

5.1. _____

5.2. _____

P. _____

Kopā par
5. uzd.:
_____**6. uzdevums (3 punkti). Uzraksti, kuram valodas funkcionālajam stilam atbilst izlasītais teksts! Pamato!**

6.1. _____

6.2. _____

P. _____

Kopā par
6. uzd.:
_____**7. uzdevums (9 punkti). Vai māksla (grāmatas, teātris, kino), tavuprāt, atspoguļo dzīves patiesību? Uzraksti viedokli (70–90 vārdu), atbildot uz šo jautājumu!**

S. _____

F. _____

P. _____

Kopā par
7. uzd.:
_____Kopā par
2. daļu:

3. daļa

**Izvēlies vienu no tematiem un uzraksti pārspriedumu (350–400 vārdu)!
Argumentācijai izmanto kultūras un/vai literatūras faktus!
Rakstot pārspriedumu, ievēro satura atbilstību izvēlētajam tematam!**

1. Ieraudzīt, saklausīt, izprast savu gadsimtu.
2. Grāmatu brīnumainā vara.
3. „Ir tādi cilvēki – sirds ļoti dziļi.” (I. Ziedonis)

Uzmetums.

